

ЗАВДАННЯ

Семінар 1.

1. Розділити слова на морфеми, класифікувати їх за матеріальним вираженням, місцем у слові та визначити їхні функції:

- 1) *чистий, чистота, чистити, зачистка, начисто;*
- 2) *друг, друже, друзі, дружба, дружити, подрузі;*
- 3) *жити, проживати, пережити, житель, жительство, житловий, житлоплоща, життя, живий;*
- 5) *ліс, лісок, лісочок, лісний, лісник, лісничиха, лісництво;*
- 6) *ціна, оцінка, оцінювати, переоцінити, цінний;*
- 7) *вулиця, вуличка, провулок, вуличний, вуличник.*

2. Розділити наступні слова на морфеми та побудувати їхні структурні схеми:

- а) *учень, учениця, учений, ученість, учення, у/в/читель, у/в/чителька, неук, учительський, учителювати, у/в/чити, навчити, неучтво;*
- б) *паровоз, чорногривий, землемір, краєзнавець, садовод, сходознавець, китаїст, малесенький, матусенька.*

3. Визначити типи афіксальних морфем (словотвірні/дериваційні або формотворчі/реляційні) у словах:

- а) *ножик, столик, коник, синок, дзвінок, садок;*
- б) *учитель, мислитель, засідатель, вихователь, мучитель;*
- в) *хата, хати, хаті, хатою, хатами;*
- г) *пишу, пишеш, пишемо, пишуть, напиши, писати;*
- г) *дуб, дубок, одубіти, дубами, піддубний, дубом, дубняк, дубовий;*
- д) *берег, (на) березі, берегом, прибережний, берегами.*

4. З'ясуйте, які зміни відбудуться з ГЗ слова при зміні місця супrasegmentної морфеми у виділених словах вправи 3.

5. Визначити корені слів :

- а) *іти, піти, кого, кому, чого, чому;*
- б) *вив, дам, іду, ішов, пішов, піду;*
- в) *вітамін, абонент, абонемент, атеїзм, атеїст, комік, комізм, комедія, телефон, топограф.*

6. Виділити кореневі морфеми, довести, що наведені слова споріднені:

а) возити - віз - привезений - перевіз - підвезти - презвізник;

б) земля - земний - земляк - підземелля - наземний - приземкуватий;

в) варити - повар - заварка - варення - вареник - варений;

г) дати - дарувати - дарунок - завдання - завдавати.

7. Визначити корінь у словах: ампула, би, так, про, хай, ага, під.

8. Довести, що у поданих групах слів маємо омонімічні кореневі морфеми:

а) ніс, носовий, перенісся, носити, переносити;

б) гора, гірка, гірничий, горіти, загар, горе, горниця, гірчиця, гіркий;

в) море, морський, моряк, морити, мор, моровий;

г) дорога, дорожка, дорожний, дорогий, дорожити, придорожний, подорожник;

9. Порівняйте значення коренів:

а) рік, ріка, річний, річковий, річниця, річка;

б) вода, заводити, водичка, підводник, водій, водити.

10. Виділити префікси, з'ясувати їх роль в морфологічній будові слова

(словотворчі//формотворчі): вести - довести - привести - підвести- провести;

а/писати - написати - записати, виписати - дописати- вписати;

б/долити - відлити - залити - підлити - надлити - перелити - влити;

в/паросток, пагонець, пагорбок, падчерка,

г/сусід, сукупність, супутник, супряга.

11. Виділити префікси, з'ясувати їх значення:

а) прадід, прабаба, праліс; прамова, прабатьківщина

б) безлюддя, безсилля, безладдя, безголовий;

в) прекрасний, премилый, презлий;

г) завеликий, зависокий, заширокий;

г) від'їхати, відірвати, відгризти, відрубати;

д) переїхати, перескочити, перейти;

е) роз'їхатися, розбігтися, розкидати.

12. Порівняйте а)формотворче і б)словотворче значення префікса:

а) летіти прилетіти *(завершити політ)*;

б) летіти*(переміщатися)* - влетіти*(у середину)* - перелетіти *(з одного місця на інше, через певний предмет, рубіж)*.